

TANÁRI KÉPZÉS - *Broadening horizons through Outdoor Learning, Angra do Heroísmo*

Odaút

Nem egyszerű Angra do Heroísmóba eljutni, csak az edzettebb utazóknak ajánlom, hogy egy nap alatt megtegyék.

Július 6-án vasárnap 4:35-kor indultam el otthonról; 4:58-kor szálltam vonatra Veszprémbe; majd a 4-es metróval a Kálvin térig, onnan a reptéri busszal ki a Férihegyre. A repülőm 9:05-kor indult, ezúttal egészen pontosan. Az első úton Milánó volt a cél.

1. kép: Veszprém

2. kép: Pókaszepetk <3

Milánóban hosszabban várakoztam a tranzitban, addig tudtam egy-két levelet intézni, illetve inni egy kávét.

A következő utam Portóba vezetett. Itt viszont rohanhattam a terceirai Sata-gépre, mert kb. 10 percem volt a kapuzárásig odaérni. Persze közben a tranzitban újra átvilágítottak, így futva értem oda, amikor kiderült, hogy jócskán késik. (A Sata mindig késik, mint kiderült...)

18:20 (magyar idő szerint 20:20) után érkeztem a szigetre, de az utolsó busz már 16:00 körül indul Angrába, akkor is csaknem 3 óra alatt megtéve a kocsival 18 perces (20 km-es) utat. Ez általában jellemző Terceirára: itt mindenki kocsival jár, a tömegközlekedés igen ritka és körülményes.

[illegible]

Kellemetlen meglepetésként ért, hogy állott párás szag fogadott, s egyszerűen nem bírtam bezárni a szoba ajtaját. Sokat vacakoltam vele, youtube-videókat néztem, még az öcsémet is felhívtam technikai segítségért, de semmi. Digitális zár volt rajta. Használtam már ilyet korábban, de egyszerűen nem zárt be, mindig csak nyitott. Másnap reggelinél kiderült, hogy új volt a zár, s valamilyen technikai hibája volt. – Mindenesetre laptopostul mentem még este bevásárolni, majd másnap iskolába is; éjszakára pedig eltorlaszoltam az ajtót. 😊

Egyébként kellemes a szobám, a szagokat nagyjából kiszellőztettem. Nagy ágyam van, és egy mini íróasztal, egy minifürdő és egy minigardrób tartozik hozzá. A közös konyhában van egy minihűtő, kicsi helyet abban is tudtam foglalni magamnak.

2025. július 7. Angra do Heroísmo

Day-by-day program of the course on **Broadening Horizons through Outdoor Learning (25H / 50H)***
in Angra do Heroísmo, Portugal (Azores), **July 7th to 11th/18th, 2025**

VENUE		Escola Secundária Jerónimo Emiliano de Andrade, Praça Almeida Garrett, 9700-016 Room: 309 and outdoors	
Date	Time	What	Prepare / Observations
Monday 7/7/2025	09:00 – 14:00	Introduction of participants, outline of the program, and ice breakers; School presentations/ projects by participants; Guided visit to JEA High School; Overview of basic ODL theory and rules.	Facilitator Graça Coelho Meeting point at Almeida Garrett Sq. (front door of the school) Trainer Filomena Ferreira
	19:30	Welcome dinner (optional)	Birou Bar

Az első nap az ismerkedésről és a kapcsolatteremtésről szólt. A Jeromismo Középiskola egyik termében dolgoztunk. A program ismertetése után a résztvevők is bemutatkoztak, bemutatták iskolájukat. A saját bemutatkozásom után rövid kvízzel mozgattam meg a többieket, nyerevényként egy angol nyelvű *Pál utcai fiúk* zsebkönyvet ajándékoztam az egyik lengyel résztvevőnek.

A helyszínt, az iskolát is körbejártuk. 1500 diák jár hozzájuk. Három tornatermük van, kint óriási pályák. A folyosókon több helyen kiállításokat látni, a legtöbb a fenntarthatósághoz és a természethez kapcsolódik. A tiszteletünkre is feldíszítettek egy falat.

A délutánba még belefért, hogy az outdoor education jelentését és jelentőségét is átbeszéljük a trénerünkkel, Menával.

Ebédelni a középiskolához közeli menüzős helyre mentünk Papacordiába a facilitátorunkkal, Gracával és a lengyel párral. Egész korrekt áron kaptunk póréhagymalevest és rizses húst. Meglepődtünk, hogy forró levest esznek a helyiek nyáron, de persze, nagyon örültem is, mert kiváló krémleveseik vannak, többször kértem aztán a napi levest. – Ami még furcsább a gasztronómiájukban, hogy alig esznek zöldségeket, cserébe viszont rengeteg húst és tejterméket fogyasztanak.

2025. július 8.

Tuesday 8/7/2025	09:00 – 14:00	<u>Field trip 1:</u> Pedagogical city tour with cross-curricular learning.	Trainer Filomena Ferreira
-----------------------------------	------------------	--	---------------------------

A keddi program a város felfedezéséről szólt. Először a városházát látogattuk meg.

Az egyik központi találkozóhely a városban Vasco da Gama szobra a kikötőnél. Nagy tiszteletnek örvend a felfedező a szigeten. A szobor a kikötő felől éppen egy különleges jelentőségű templom felé halad. A Misericórdia templom korábban a tengerészek kórházaként szolgált, ezért építették az óceánpartra, a víz felé nézve, hogy a hajósok már messziről meglássák.

Vasco is betért ide a felfedező útról hazafelé, egyrészt feltankolni a készleteket, másrészt a testvére beteg lett az út alatt, s őt hozta ide magával. Sajnos nem tudták megmenteni, így a szigeten nyugszik. (A múzeumban.)

A szobortól induló utcában és az azzal párhuzamosakban cukrászda, bárók és éttermek várják a vendégeket. A kávészünetünkben a Donna Amélia nevű süteményt kóstoltuk meg: ez egy fahéjas, amolyan karácsonyízű, negédes kosárka, amely arról kapta a nevét, hogy az Amélia nevű királynőjüknek készítették először.

Kintlétem alatt nem sok süteményt ettem, nekem túl édesnek bizonyultak. Cserébe viszont nagyon tudtam értékelni a fagyaltjukat, többször egy-egy főétkezést is kiváltottam vele.

A trénerünk, Mena, rendkívül sokoldalú, biológus és színésznő is. Megmutatta a színházukat is, illetve kiderült, hogy 16-án szerdán az egyik legnagyobb portugál költő, Camoes tiszteletére színdarabot fognak előadni, amelyre meghívást kaptunk.

A színház után az elnöki palotában vettünk részt vezetésen. Itt rengeteget tanulhattunk a sziget történelméről. Kiderült, hogy azért van olyan sok tehén (olyan mint egy kis Írország, csak nincsenek birkák, s kissé melegebb van), mert amikor ideérkeztek az első portugál hajósok, úgy próbálták ki, hogy élhető-e a sziget, hogy állatokat hagytak rajta magukban egy 20 évre. A tehenek persze nagyon jól érezték magukat, elvadultak és elszaporodtak. – Az is kiderült, hogy növénytermesztésre kevésbé alkalmas a hely. Elsősorban kukoricát, babot láttam teremni, de a klímaváltozás következtében már lehet banánt és kávé is termesztetni, bár ezek egészen új próbálkozások. – A tehenekre egyébként igen büszkék, kb. mindenki elmondja, hogy több van belőlük, mint az emberből. Amit viszont már túlzásnak tartok, hogy az MI azt mondja, hogy a legtöbb állat is a tehén a szigeten... (Rengeteg fekete rigó van például, valamint gyíkcskák, és természetesen gazdag a rovarvilág is.)

Az Azori-szigetek címerében is találunk két bikát. Továbbá szimbólumuk még a sólyom ? és a békegalamb is. Az egyik feltételezés szerint a szigetek neve is a sólyom portugál nevéből ered. (Egy másik feltételezés, hogy az olasz *azurro* 'kék' szóból. Egyik sem bizonyított.)

Az is kiderült az elnöki palotában, hogy a város, Angra abból eredően kapta a *de Heroísmo* jelzőt, hogy lakói derekasán harcoltak a spanyolok ellen, még a bikákat is bevetették.

Merthogy nem csak a teje és a húsa miatt fontos számukra a szarvasmarha. A régi időkben bikafuttatással szórakoztatták magukat a helyiek. Ez még ma is élő hagyomány, rendkívüli népszerűségnek örvend, még mesélek róla...

A palotában tett látogatás után kvízzel mérte fel a facilitátorunk, mennyire sikerült feldolgoznunk az anyagot. A kvízt szerencsésen megnyertem, így kaptam kisebb meglepetéseket: a szigetek minizászlaját és egy pendrive-ot.

A képzést a második napon a botanikus kertben zártuk, közben az eső is megeredt. – Az időjárás valóban változékeny Azorin, de azért a négy évszakos mondást túlzásnak tartom. Inkább olyan, mint egy kellemes, májusi időjárás, amikor a napsütés néha megtöri egy nyári zápor. Néha persze viharossá válik a szél, az

kellemetlenebb. És természetesen a sziget közepén, ahol a vulkánok magasodnak, ott gyakoribb a köd, mi több, a felhők is alacsonyan szállnak, egészen szürke tud lenni, amikor leereszkednek.

Délután a képzésünk témájához híven túrázni mentünk a belga kolléganővel a közeli Monte Brazilra. A tanári képzések egyik fontos célja, hogy kapcsolatok épüljenek ki tanárok, s általuk az európai iskolák között. Sokat beszélgettünk mi is ezekről a lehetőségekről, illetve általában az országaink oktatási rendszeréről stb. Közben a túraalkalmazás szerint lenyomtunk egy feketetúrát. 😊 Valóban kihívásokkal teli ösvényeken jártunk, s közben eljutottunk olyan pontokra is, ahol fiatal sirályok éppen próbálgatták a repülést, illetve olyan pontra, ahonnét a bálnákat szokta egy segítő lesni, hogy a bálnakereső kirándulójuk könnyebben mutathassák őket a jónépnek.

Ahogy a második és a harmadik képen is talán látszik, a Monte Brazil maga is egy vulkán, a kráterében viszont már legelő van. Egyébként a hegyet katonai támaszpontként is használják. Azori fontos stratégiai pont, hiszen az egyetlen megállóhely Amerika és Európa között. Innen ellenőrzik az óceán feletti léghajókat, a kontinenseket összekötő internetkábeleket stb.

A háromórás túránk után, a hegyről éppencsak leérve elkapott minket a zápor úgy, hogy bőrig áztunk...

2025. július 9.

Wednesday 9/7/2025	----- 13:30 – 17:30	Whale watching (suggestion) Cultural island tour ** (with guide Mário Rego)	Comfortable and rain- proof shoes and clothes Meeting point in front of Hotel Cruzeiro
-----------------------	---------------------------	---	---

Szerdán a képzés délutánra volt tervezve, mert aki akart, elmehetett délelőtt bálnalesőbe. Nekem nem fért bele a költségvetésembe, így én (egyébként egyedülként) kihagytam. Helyette otthoni munkákat végeztem egész délelőtt.

Délután Mário Rego lépett be oktatóként a képzésbe. Végigvitt minket Terceira keleti oldalán. Rengeteget foglalkoztunk a sziget kialakulásával, a vulkanikus kőzetekkel, a flórával és a faunával. Közben kulturális tényeket, hagyományokat is ismertetett. Széles látókörű ember, rengeteget lehetett tanulni tőle.

Biscoitosban kezdtük, amely a sziget legészakibb csücske. Az angraiak ide járnak strandolni. Bazaltszirtek alakították ki a természetes medencéket, szép időben csodálatos a színek harmóniája.

Ez az a rész a szigeten, ahol a szőlő is megterem. Érdekes módon alakították ki a szőlőültetvényeket. Kisebb négyszögeket vágtak a kövekbe, a feleslegből válaszfalat építettek, a négyszögű kis lyukakat megtöltötték földdel, s abba ültették a szőlőt. Aztán a gyökerek maguk is beágyazták magukat a bazaltba, így jóformán öntözni se kell, mert a lyukacsos kőzet összegyűjti az esőt. A fekete kő pedig még éjjel is visszaveri a meleget. A szőlő teljesen szétterül a talajon. Ilyen módon a fehérszőlő tud jó lenni, vörösborral kevésbé próbálkoznak.

Biscoitos után a sziget egészen keleti részén lévő caldeirát vizsgáltuk meg. A caldeira olyan korábbi vulkánkráter, amely az idők folyamán kiszélesedve besüllyed. Ez a caldeira a legnagyobb volt a szigeten. „Foltozott” becézik, mert fel van parcellázva, s tényleg patchworknek hat. – A helyszínen a vulkáni formákról tanultunk.

Mivel ködös volt az idő, nem sokat láttunk a távolban, pedig innen a legmagasabb csúcsot, Santa Barbarát is látnunk kellett volna.

Már a képzésen túli programként elvitt minket Graca bikafuttatásra. Nyáron minden nap van a sziget valamelyik községének egy-két utcájában ez a furcsa népszokás. Mindig 18:30-kor kezdődik, ilyenkor megáll az élet az adott helyen. Volt, hogy azt tapasztaltam, hogy a menetrend szerinti busz fél órával korábban indult csak azért, hogy átérjen az adott

falun 18:30-ig. Mert ha lezárják az utcát, akkor félóránként csak olyan 5 percig lehet szabadon átkelni, de a járműveket akkor sem szívesen engedik át.

Az adott útszakaszt három fehér csík és sok rendőr jelenléti jelzi. Az utcasoron pedig bedeszkázzák az ablakokat, ajtókat, néhol a falat is, mert a bika bárhol érheti jártában-keltében.

Négy szállítóban hozzák a bikákat, általában mindegyiknek fél órája van a megjelenésre. Az „ötödik bika” a büfékocsik, ahol a helyiek egyre jobb hangulatba kerülnek.

A bikák fel-alá futnak a kijelölt szakaszon, a legények pedig próbálják ingerelni őket. Három különböző bikafuttatáson voltam, a harmadik különlegessége az volt, hogy az óceánba ugráltak a bika előtt az ingerlő fiúk. (Az egyik bika utánuk ugrott oda is!)

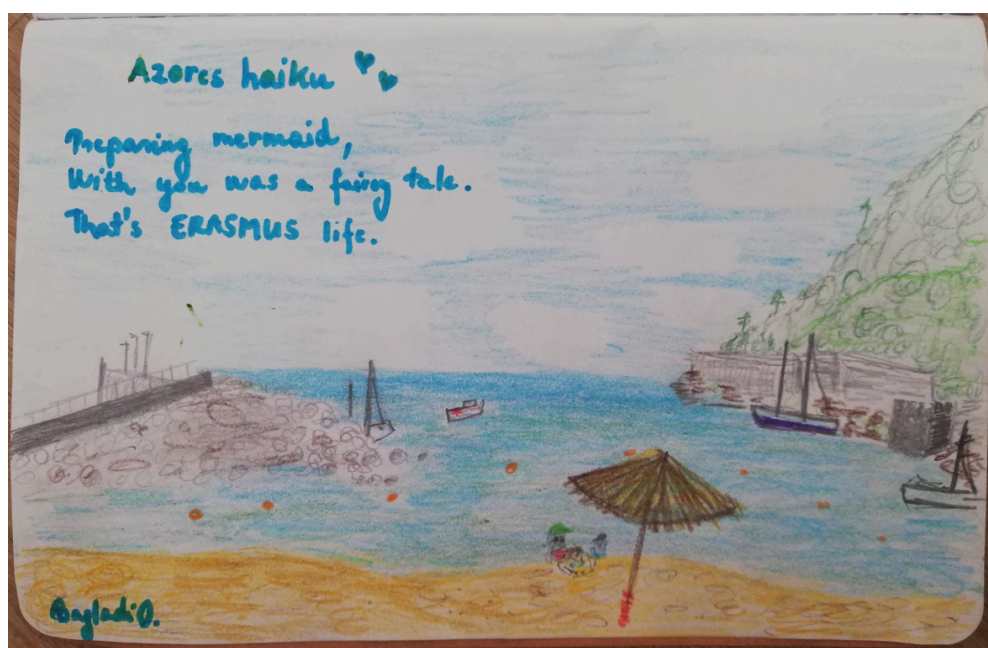
2025. július 10.

Thursday 10/7/2025	09:00 – 14:00	<u>Field trip 2:</u> development of sensory awareness in the wild and at the beach.	Trainer Filomena Ferreira
-------------------------------------	------------------	---	---------------------------

Módszertanilag az egyik legizgalmasabb napnak az első csütörtök ígérkezett. Az óceánparton, a homokban dolgoztunk. De nem is a helyszín, hanem az ötletes feladatok, a véleménymegosztás miatt lett a kedvencem.

Itt is volt két csoportos feladat. Az egyik különböző érzékszervekkel megoldható kisleadatok listája volt, amelyhez nagy kreativitás és komoly csapatmunka szükségeltetett. Ezt egy az egyben át fogom tudni ültetni az otthoni gyakorlatomba.

A zárófeladatban pedig mindenki választhatott, milyen művészeti megoldással reflektál a délelőtti. Én két dolgot ötvöztem: rajzoltam és haikut is írtam.

A további napokról a sűrű képzési napok miatt nem sikerült még írnom. Alkalomadtán folytatom a mobilitási naplót.

Bagladi Orsolya